

Lohjan kaupunginvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Lautakunnan tehtävä

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, onko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Arvioinnin kohteena on sekä kunnan hallinnon toimivuus että talouteen liittyvät keskeiset asiat. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumisen seuranta.

Nummi-Pusulan kunnan vuoden 2012 toimintaa koskevan arviointikertomuksen on valmistellut toimikaudeksi 2009 – 2012 valittu tarkastuslautakunta. Arviointikertomuksen valmistelun ja käsittelyn jälkeen tarkastuslautakunta toimitti arviointikertomuksen Lohjan tarkastuslautakunnalle kaupunginvaltuustolle tehtävää esitystä varten.

Lautakunnan työskentely

Tarkastuslautakunnan arviointi on suoritettu vuoden 2012 tasekirjasta ilmenevien tietojen sekä talousarvion perusteella. Kokousten yhteydessä lautakunta on haastatellut viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Toimintaan liittyviä tietoja lautakunnan jäsenet ovat saaneet myös kunnan henkilökunnalta ja kuntalaisilta. Tilintarkastajan raporteista lautakunta on saanut arvioinnissa käytettyjä tietoja. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2012 toiminnan arvioinnin suorittamiseksi 4 kertaa.

Lautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2009 - 2012 ovat:

Varsinainen jäsen

Pekka Jusenius, puheenjohtaja
Juha Viitanen, varapuheenjohtaja
Johanna Sarlin, jäsen 18.6.2012 saakka
Nina Virtanen, jäsen 19.6.2012 alkaen
Hanna Linjakumpu, jäsen
Aarni Varjonen, jäsen

Varajäsen

Juha Särmäharju, varajäsen
Rauli Pajuharju, varajäsen
Pirjo Leinonen, varajäsen
Heli Saukkola, varajäsen
Markku Lehtola, varajäsen

Lautakunnan sihteerinä on toiminut kunnan tilintarkastaja JHTT, HTM **Raimo Vainio-Kaila** BDO Auditor Oy:stä.

2. Kunnan toiminta ja talous

2.1 Toimintaympäristön muutokset

Toimintavuoden merkittävin asia oli kuntaliitospäätöksen tekeminen Lohjan kaupungin kanssa. Marraskuussa 2011 valtuusto teki päätöksen Lohjan, Siuntion ja Nummi-Pusulan monitoimikuntaliitoksesta. Siuntion kunta teki myöhemmin päätöksen jättäytyä kuntaliitoksen ulkopuolelle. Kunnanvaltuusto päätti 23.5.2012 tehdä kuntaliitoksen Lohjan kaupungin kanssa samanaikaisesti kun Karjalohjan kunta aiemmin tehtyjen päätösten perusteella liittyy Lohjan kaupunkiin.

Kuntaliitoksen valmistelu vaikutti merkittävästi kunnan toimintaan. Tämän päätöksen täytäntöönpanoon liittyvänä kunta päätti irtisanoutua liikelaitoskuntayhtymä Puhdistista ja kuntayhtymä Karviaisesta.

Kunnan toiminnassa kuntaliitoksen täytäntöönpanoon liittyvät asiat olivat keskeisesti esillä. Kunnan toimintaan myös vaikuttivat sisäiset ristiriidat, jotka johtivat siihen, että aluehallintoviranomaisen aloitteesta poliisi aloitti tutkinnan mahdollisesta kiusaamisesta.

Vuoden 2013 puolella Korkein hallinto-oikeus antoi päätöksen, jossa vahvistettiin aikaisempien oikeusasteiden päätös siitä, että kunnanhallituksen kokoonpano oli tasa-arvolain vastainen. Tämä päätöksen virheellisyys on ollut kunnan päätöksentekijöiden tiedossa, mutta hallituksen kokoonpanoa ei kuitenkaan korjattu.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että uuden kuntaliitospäätöksen valmistelu sekä sen täytäntöönpano tapahtuivat hallinnossa asianmukaisesti ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hallinnon periaatteita noudattaen.

Kunnanhallituksen kokoonpanossa ollut tasa-arvolain mukainen virhe oli hallinnossa tiedossa, mutta virheen korjaamiseen ei ilmeisesti ollut poliittista tahtoa.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tämän asian kohdalla kunnanhallitus viivytteli aiheettomasti eikä valmistellut valtuustolle muutosesitys välittömästi.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntayhtymien Puhdin ja Karviaisen toiminnat ovat vakiintuneet. Kuntayhtymien talous on toteutunut talousarvion mukaisesti ja merkittäviä määrärahan ylityksiä ei ole tapahtunut. Kunta ilmoitti eroavansa kuntayhtymistä vuoden 2013 alussa ja perustana oli kuntaliitos Lohjan kanssa. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kuntayhtymä Puhti on lakkautettu vuoden 2013 alussa ja sen tuottamat tietohallinnon palvelut tuottaa Kuntien Tiera Oy, jolta myös Lohja ostaa tietohallinnon palvelut.

Tarkastuslautakunta yleisenä havaintona toteaa, että yhteistyössä hallituksen ja toimivan johdon välillä ei tapahtunut muutosta ja oli erittäin heikko. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan luottamushenkilöt osallistuivat asioiden valmisteluun ja viranhaltijat päätöksentekoon tavalla, joka ei ollut hyvän hallinnon mukaista.

Taloudellisen tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman toteutumasta ilmenee, että tilikausi oli merkittävästi talousarviota heikompi. Talousarviossa varauduttiin 239 tuhannen euron alijäämään ja toteutunut alijäämä oli 1.190 tuhatta euroa.

Tuloslaskelman toteutumisen (sisäiset ja ulkoiset menot) analysointi osoittaa, että toimintakate oli 1.536 tuhatta euroa talousarviota heikompi. Tähän vaikutti toimintakulujen merkittävä ylittyminen 1.840 tuhannella eurolla.

Verotuloja kertyi 285 tuhatta euroa talousarviota enemmän. Valtionosuuksia kertyi 195 tuhatta euroa talousarviota enemmän. Verorahoitus toteutui talousarviota parempana.

Rahoituskulujen ja tuottojen toteuma oli selvästi talousarviota parempi. Rahoitustuottoja kertyi lähes 70 tuhatta euroa talousarviota enemmän ja rahoituskuluja muodostui 8 tuhatta euroa talousarviota vähemmän. Rahoituskulujen ja tuottojen yhteismäärä oli 77 tuhatta euroa talousarviota parempi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tilikauden tulos oli merkittävästi talousarviota heikompi. Toimintakulut olivat merkittävästi talousarviota suuremmat ja tämä oli olennaisin syy talousarviota heikompaan tulokseen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintakulujen pitämisessä talousarvion mukaisina ei onnistuttu.

Toimintatuotot, verorahoitus ja rahoitustuotot ja –kulut olivat kokonaisuutena talousarviota parempia. Näillä rahoitettiin toimintakulujen ylittymistä, mutta tästä huolimatta tilikauden tulos oli tavoitetta merkittävästi heikompi.

Ylityksiä tapahtui seuraavasti:

Tekninen lautakunta	846.962
Sivistyslautakunta	486.040
Kunnanhallitus	389.105

Ympäristölautakunnan kulut olivat talousarviota pienemmät. Vesilaitoksen alijäämä oli talousarviota pienempi.

Teknisen lautakunnan toimintakulut ylittyivät merkittävästi ja ylitys oli 21 % talousarviossa varatusta määrärahasta. Teknisen lautakunnan toimintamenojen hallinta ei ollut kunnossa. Sivistyslautakunnassa peruskoulujen toimintakulut ylittyivät 330 tuhatta euroa. Lukion toimintakulut ylittyivät 89 tuhatta euroa

2.2 Rahoituksen toteutuminen

Rahoitusosasta ilmenee, että maksuvalmius heikkeni 735 tuhatta euroa. Rahoituslaskelmasta ilmenee, että investointien rahoitus on tapahtunut lyhytaikaisella lainalla. Näiden määrä on lisääntynyt 2.080 tuhatta euroa ja pitkäaikaisten lainojen määrä on laskenut 1.222 tuhatta euroa.

Rahoitus poikkeaa selvästi talousarviosta, jossa varauduttiin ottamaan pitkäaikaista lainaa 2,5 milj. euroa. Luovutusvoittoja ei kertynyt talousarvion odotusten mukaisesti. Osa rahoituksesta tapahtui vähentämällä kassavaroja.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Rahoitus on toteutunut merkittävästi talousarviosta poiketen. Talousarviossa rahoitus suunniteltiin tapahtuvaksi pitkäaikaisella lainalla, mutta rahoitus toteutettiin lyhytaikaisella lainalla.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan rahoitusmuotojen riskit poikkeavat toisistaan merkittävästi ja kunnanhallitus on arvioinut rahoitusriskit eri tavalla kuin talousarvion valmistelu ja hyväksymisvaiheessa on arvioitu.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuoden 2012 rahoitus on toteutettu selvästi eri tavalla kuin mitä talousarviossa asetettiin tavoitteeksi. Vuosikate oli merkittävästi heikompi, joten tältä osin rahoitusta siirtyi muulla tavalla hoidettavaksi. Merkittävä rahoitusmuoto oli maksuvalmiuden tiukentaminen. Talousarviossa kassassa olevien rahavarojen määrä oli selvästi toteutunutta suurempi.

Lyhytaikaisen rahoituksen käyttäminen tilikautena osaltaan mahdollisti sen, että korkokulut eivät nousseet. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan lyhytaikainen rahoitus edellyttää huolellista rahamarkkinoiden seurantaa ja riskeihin varautumista.

2.3 Vertailu lähikuntien talouteen

	Nummi- Pusula 2011	Nummi- Pusula 2012	Karkkila	Vhti	Karjalohja	Lohja
Asukasmäärä	6 158	6 193	9 119	28 674	1 474	39 854
Muutos edelliseen vuoteen	19	35	-71	93	-17	128
Muutos prosenttia	0,3	0,6	-0,8	0,3	-0,9	0,0
Veroprosentti	20,00	20,50	20,25	19,50	19,75	19,50
TULOSLASKELMA						
Toimintakulut/asukas	5 316	5 816	5 561	5 021	6 272	6 359
Muutos %	3,8	10	3,4	5,3	11,4	6,6
Toimintakate/asukas	4 666	5 153	4 736	4 372	5 398	4 798
Muutos %	2,9	11,1	3,8	5,4	10,6	8,1
Vuosikate/asukas	284	-104	91	147	-179	39,37
Ali-/ylijäämä per asukas	93	-192	-90	-126	-352	-19,4
Kumulatiivinen tulos/asuk.	-61	-253	-177	437	-81	345
Verotulot/asukas	3 141	3 231	3 284	3709	3299	3 609
Verorahoitus/asukas	4 959	5 152	4 903	4557	5234	4 854
RAHOITUSLASKELMA						
Pitkäaikaisten lainojen muutos (1000€)	381	-197	-3 855	970	1 203	-6 236
Investoinnit (1000 €)	1 327	2 667	4 848	8 556	1 822	13 768
Investoinnit/asukas	216	430	532	298	1 236	345
TASE						
Omavaraisuusaste %	63,6	57,2	11,5	42,5	39,1	54,9
Muutos prosenttiyksikköä	1	-6,4	2,5	-2,1	-9,1	-7,5
Lainakanta/asukas	1 113	1 245	4 343	2 516	2 968	1 661

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Edellä oleva taulukko osoittaa, että muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna on. Taulusta voi tehdä seuraavia päätelmiä.

- Toimintakulut asukasta kohti laskettuna ovat nousseet. Toimintakate, joka rahoitetaan verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet), on noussut merkittävästi
- Verotulot asukasta kohti laskettuna ovat ryhmän alhaisimmat
- Verorahoitus on ryhmän korkein, joten kunnan saamat valtionosuudet ovat suuremmat kuin muissa.
- Lainakanta asukasta kohti laskettuna on edelleen alhainen. Pitkäaikainen laina asukasta kohti laskettuna on pienentynyt. Tämä osoittaa sen, että rahoitus on toteutettu lyhytaikaisella lainalla, kuten aikaisemmin on todettu.
- Asukasmäärässä on kasvua.
- Investointien määrä asukasta kohti laskettuna on edellistä vuotta korkeampi.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintakatteen kasvu, 11 % on korkea. Toimintakatteen nousu merkitsee sitä, että toimintakulujen kattamiseen tarvitaan aiempaa enemmän verotuloja.

2.4 Havainnot taseesta ja sen ilmaisemasta taloudellisesta tilanteesta

Pysyvien vastaavien määrä taseessa on 1.404 tuhatta euroa edellistä vuotta suurempi. Poistonalaisten investointien määrä 1.461 tuhatta euroa on poistoja suuremmat. Investointien määrä on tavoitteen mukainen ja niiden rahoitus tapahtui kokonaisuudessaan lyhytaikaisella lainalla.

Peruspääoma on 61,7 % pysyvien vastaavien määrästä ja 76 % poistonalaisten määrästä. Osuus on edellistä vuotta pienempi. Peruspääomaa on pidettävä riittävänä, mutta tarve suhdelukujen vahvistamiseen on jo olemassa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tase antaa oikean kuvan kunnan taloudesta. Investointien määrä on olennaisesti poistoja suuremmat. Velvoitteet talouden tasapainottamiseen ovat olemassa.

3. Kunnan talouden tasapainotukseen liittyvät havainnot

Tuloslaskelma on merkittävästi alijäämäinen ja lisää taseessa olevaa kumulatiivista alijäämää merkittävästi. Taseeseen jää kattamatonta alijäämää 1.564.209,01 euroa. Kuntalain mukaan ehdoton vaatimus kunnan talouden tasapainotussuunnitelman laatimiseen on.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Vuoden 2012 tilinpäätöksessä kattamatonta alijäämää jää taseeseen merkittävästi. Vuoden 2013 alusta Nummi-Pusula on kuntaliitoksen myötä osa Lohjaa, joten tarvetta erillisen tasapainotussuunnitelman laatimiseen ei tämän vuoksi ole. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Lohjan kaupunginhallituksen joutuu arvioimaan, miten kunnan tilinpäätös vaikuttaa koko kaupungin talouteen ja syntykö tätä kautta talouden tasapainotustarvetta.

Peruspääoman suhde pysyviin vastaaviin on suosituksen mukainen eli peruspääoma on kaksi kolmannesta pysyvien vastaavien määrästä.

4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

4.1 Kunnanhallitus

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet liittyivät kuntaliitoksen valmisteluun, konserniohjauksen toteutumiseen, talouden seurantaan, henkilöstön työhyvinvointiin, kunnan markkinointiin ja kaavoitukseen.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntaliitoksen valmisteluun liittyvät tavoitteet on saavutettu. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntalaisilla on ollut mahdollisuus tuoda näkemyksiä esiin ja osallistua valmisteluun.

Konsernin ohjausta on suoritettu ja tilikauden aikana kunnanhallitus on seurannut mm. Nummi-Pusulan Vuokra-asunnot Oy:n toimintaa. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan yhtiön asioihin on omistajana puututtu ja näin vaikutettu toimintaan. Yhtiö vuoden 2011 tilinpäätöksen käsittely on edelleen kesken.

Kunnan talouden seuranta on tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan toteutettu tavoitteen mukaisesti. Talouden ylitystilanteisiin ei kuitenkaan ole vuoden aikana puututtu riittävästi, jotta olisi voitu ehkäistä alijäämäisen tilinpäätöksen syntyminen.

Kunnan henkilöstön sijoittuminen kuntaliitoksen yhteydessä on tapahtunut tarkastuslautakunnan arvion mukaan asianmukaisesti ja henkilökunnalla on ollut mahdollista vaikuttaa sijoittumiseen.

Kaavoitus ei edennyt tavoitteen mukaisesti. Tavoitteena oli yleiskaavan saaminen hyväksytyä syksyllä 2012, mutta tämä ei toteutunut. Tarkastuslautakunta pitää kunnan kehittämisen näkökulmasta merkittävänä sitä, että yleiskaavaa ei saatu käsiteltyä. Asemakaavoitus ei edennyt tavoitteen mukaisesti ja useampi kaavoitushanke jäi aloittamatta, taikka ei saatu päätökseen.

Taloudelliset tavoitteet

Kunnanhallituksen vastuualueella toimintakate jäi 49.258 euroa tavoitetta heikommaksi. Toimintakulut olivat 45.670 euroa talousarviota suuremmat ja toimintatuotot jäivät 3.588 euroa tulo-odotusta pienemmäksi.

Kuntayhtymä Karviaisen toimintakate oli 194 tuhatta euroa tavoitetta heikompi. Ylitys oli 1 %:a toimintakuluista. Tätä ei ole pidettävissä merkittävänä.

Kuntayhtymä Puhdin vaikutus talouteen vuonna 2012

Kuntayhtymä Puhdin toimintakulut	2 349 749
Kuntayhtymä Puhdin muut kulut	233 788
Kuntayhtymä Puhdin liikevaihto	2 630 483
Puhdin taseessa oleva kumulatiivinen ylijäämä	281 755
Nummi-Pusulan kunnan omistusosuuden mukainen osuus	59 901

Nummi-Pusulan kunta on talousarviossaan varannut Puhdin maksuosuuksiin 277 tuhatta euroa ja toteutunut laskutus oli 279 tuhatta euroa, joten ylitystä on noin 3 tuhatta euroa. Kuntalaista kohti laskettuna maksuosuudet ovat:

	2009	2010	2011	2012
Karkkila	42,71 €	41,94 €	42,72 €	42,90
Nummi-Pusula	39,90 €	41,49 €	42,12 €	44,97
Vihti	35,29 €	36,15 €	35,33 €	35,84
Karviainen	18,46 €	18,31 €	17,73 €	17,79

Nummi-Pusulan kunnan vuoden 2012 kustannuksia nostaa kuntaliitoksen johdosta tehdyt lisätyöt.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymät Puhti ja Karviainen ovat toimineet tarkennetun talousarvion mukaisesti. Kuntayhtymän Karviaisen toimintakate oli talousarviota heikompi. Poikkeama ei ollut merkittävä.

4.2Sivistyslautakunta

Hallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Lautakunnan hallinnon toimintatavoitteena on sivistystoimen resurssien turvaaminen ja henkilöstön osaamisen ja johtamisen tukeminen. Tavoitteiden toteutumisen todetaan, että palvelut on tuotettu niin omana tuotantona kuin ostopalveluna. Toisen tavoitteen osalta on raportoitu, miten henkilöstö on osallistunut koulutukseen.

Tavoitteet ja niiden mittaaminen jää hyvin yleiselle tasolla ja tarkastuslautakunnan arvion mukaan ne eivät tuo johtamiseen lisäarvoa. Tämän vuoksi johtamista palvelevia tavoitteita on edelleen syytä kehittää ja parantaa niiden käyttöä osana johtamista.

Taloudelliset tavoitteet

Hallinnossa toimintakulut ylittyivät 12.885 euroa, mikä on 8,3 %. Ylitys ei määrällisesti ole merkittävä, mutta prosentuaalisesti kylläkin.

Peruskoulu

Toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan peruskoulujen toiminta on ollut toiminnallisten tavoitteiden mukaista ja asetetut tavoitteet on saavutettu.

Taloudelliset tavoitteet

Peruskoulut ylittivät toimintakulut 330 tuhannella eurolla, mikä on 5 %. Toimintatuotot ylittyivät 247 tuhatta euroa. Toimintakate oli 83 tuhatta euroa talousarviota heikompi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Peruskoulut ovat toimineet toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti. Peruskoulun toimintakulujen ylitys on merkittävä, joten toimintakulujen hallinnassa ei onnistuttu. Toimintamenojen ylittyminen sinänsä ei anna oikeutta ylittää toimintakuluja.

Lukio

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteena on, että Nummi-Pusulän lukio on hyvä yleislukio. Toisena tavoitteena on antaa opiskelijoille hyvät jatko-opiskelumahdollisuudet ja työelämätaidot.

Toimintakertomuksesta ilmenee, että kaikki kolmen vuoden opiskelijat saivat lukion käytyä. Asiakirjoista myös ilmenee, että lukion kehittämissuunnitelmaa on seurattu. Mittarina olevaa opiskelijoiden arviointikyselyä ei toteutettu.

Hyviä jatko-opiskelumahdollisuuksien arvioinnissa on käytetty valmiuksia verkko-opiskelun hyödyntäminen. Tältä osin kaikkia tavoitteita ei ole saavutettu. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteen toteutumisen arviointi on vaikea.

Muulta osin tarkastuslautakunta toteaa

- Oppilasmäärä lukion oppilasmäärä on alentunut sikäli, että 1. vuosikurssille siirtyi 18 opiskelijaa, kun opiskelijamäärä 2 vuosikurssilla on 23.
- Toimintakertomuksesta ilmenee, että lukion näkemyksen mukaan ylioppilaskokeiden tulokset ovat osassa aineita yli keskiarvon. Matematiikassa lukio on jäänyt alle keskiarvon.

Taloudelliset tavoitteet

Lukion toimintakulut ylittivät 89 tuhatta euroa. Toimintakate jäi 78 tuhatta euroa tavoitetta heikommaksi, sillä toimintatuottojen määrä ylitti vain 11 tuhatta euroa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Toimintakertomuksesta ilmenee, että lukiossa opiskelijoiden määrä on laskenut. Lukuvuonna 2009 – 2010 lukiolaisia oli 86, lukuvuonna 2011 – 2012 määrä oli 69 ja lukuvuonna 2012 -2013 määrä oli 57. Oppilasmäärän lasku heikentää lukion vetovoimaisuutta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan lukio pääosin saavutti sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Sn sijaan taloudellisia tavoitteita ei saavutettu.

Kansalaisopisto

Toiminnalliset tavoitteet

Kansalaisopiston palvelut on tuottanut Hiiden Opisto aikaisemman käytännön mukaisesti. Opetustuntien määrä toteutui suunniteltua pienempänä. Kokonaismääräksi suunniteltiin 1825, mikä on lähes sama kuin edellisenä vuonna. Tunteja toteutui 1537, joten toteuma jäi 16 % suunniteltua pienemmäksi. Edellisenä vuonna tunteja toteutui 1631, joten kansalaisopiston toiminta on ollut pienempää.

Taloudelliset tavoitteet

Kansalaisopiston toiminta oli talousarvion mukaista.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Kansalaisopiston toiminta on ollut suunnitelmaa suppeampaa, kun arvioinnin perustana on tuntimäärä. Muutoin toiminta on ollut toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta. Suppeammasta toiminnasta huolimatta talousarviossa varatut määrärahat käytettiin.

Kirjasto

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteena oli yleisön kiinnostuksen lisääminen kirjastosta ja sen palveluissa. Toimintakertomuksessa on kuvattu toiminta ja tehtyjä toimenpiteitä. Siinä ei ole vertailevaa taulukkoa, josta ilmenisi tavoitteiden toteutuminen tunnusluvuissa kuten lainausten määrän muutoksena taikka kirjaston kävijöiden määrän muutoksena.

Taloudelliset tavoitteet

Toimintakulut ylittyivät 23.615 euroa ja toimintakate oli 16.683 euroa tavoitetta heikompi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteena ollutta kuntalaisten kiinnostuksen lisääminen kirjastoon ja sen palveluihin ei pysty toimintakertomuksesta ilmenevien tietojen perusteella arvioimaan. Kirjasto ei saavuttanut sille asetettua taloudellista tavoitetta.

Vapaa-aikatoimi***Toiminnalliset tavoitteet***

Tavoitteet ovat toiminnan kuvausta ja sen selvittämistä, mitä tullaan tekemään. Tavoitteena oli, että kävijämäärät ovat vähintään vuoden 2011 tasoa. Toimintakertomuksessa on selvitetty vuoden 2012 kävijämäärät mutta ei vertailua edelliseen vuoteen.

Toimintakertomuksesta ilmenee, että vapaa-aikatoimi on yhdessä paikallisten järjestöjen kanssa tapahtumia nuorille. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tältä osin tavoitteet on saavutettu ja toiminta on ollut aktiivista ja tuonut nuorille toimintamahdollisuuksia.

Taloudelliset tavoitteet

Toimintakulujen ylitys oli 3 %. Toimintatuotot ylittyivät hieman, mutta toimintakatteen ylitykseksi jäi 13.858. Vapaa-aikatoimi ei täysin saavuttanut taloudellista tavoitetta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminta on ollut talousarvion mukaista. Taloudellinen tavoite lähes saavutettiin.

Varhaiskasvatus***Toiminnalliset tavoitteet***

Toiminnalliset tavoitteet ovat

- lapsilähtöisyys
- erityistä tukea kasvussaan ja kehityksessään tarvitsevien lasten tukeminen heidän tarpeitaan vastaavasti
- esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyön monimuotoistaminen
- pätevä, motivoiva ja yhteistyökykyinen henkilöstö
- yhteistyökumppanuus huoltajien kanssa.

Toimintakertomuksen mukaan tavoitteet on saavutettu. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet on saavutettu

Taloudelliset tavoitteet

Varhaiskasvatus on toiminut sille osoitetuilla määrärahoilla.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan varhaiskasvatus on ollut toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaista.

4.3 Ympäristölautakunta

Toiminnalliset tavoitteet

Rakennusvalvonnassa vuosi oli selvästi edellistä vuotta vilkkaampi. Rakennus- ja toimenpidelupia on myönnetty 286, mikä on 85 % edellistä vuotta enemmän. Vuoteen 2010 verrattuna kasvu on 43 %.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan rakennusvalvonta on pystynyt toimimaan tavoitteen mukaisesti, vaikka lupahakemuksia on ollut runsaasti.

Toimintakertomuksen mukaan ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika on 22 kuukautta. Tarkastuslautakunta pitää käsittelyaikaa pitkänä.

Taloudelliset tavoitteet

Toimintakulut ovat toteutuneet talousarviota pienempänä. Toimintatuottoja kertyi olennaisesti talousarviota enemmän, joten taloudelliset tavoitteet on saavutettu.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan ympäristölautakunnan toiminta on ollut toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaista.

4.4 Tekninen lautakunta

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteena oli tietoomitusten käsitteleminen kolmessa kuukaudessa ja liittymissopimukset neljässä kuukaudessa. Tavoite ei ole toteutunut. Tavoite oli sama jo edellisenä vuonna ja tavoitetta ei silloinkaan saavutettu.

Yhdyskuntatekniikan tavoitteena oli Nybergin alueen yleisten alueiden rakentaminen, puistojen ja yleisten alueiden hoito- ja kunnossapitosuunnitelmien tekeminen ja hyväksyminen Tavolan tonttialueen kaavateiden ja kunnallistekniikan rakentaminen 2012. Tavolan kunnallistekniikan rakentaminen aloitettiin syksyllä. Toteuttaminen viivästyí alkuperäisestä tavoitteesta. Muut edellä mainitut tavoitteet eivät toteutuneet.

Kiinteistötoimen tavoitteet liittyivät Nummi-Pusulán koulun saneerauksen suunnitteluun, Massapellon kuntokartoitukseen, Niilonpirtin saneeraussuunnitelmaan ja kotipalvelun tilojen korjauksiin. Toimintakertomuksen mukaan tavoitteiden mukaan on toimittu ja tavoitteet saavutettiin.

Ruokahuollossa on tehty kysely asiakastyytyväsyydestä. Toimintakertomuksen olevan taulun perusteella arvioituna laatu- ja asiakaspalvelutaso on säilynyt. Ruokahuolto on toiminut talousarvion osoittamilla määrärahoilla

Taloudelliset tavoitteet

Toimintakulut ylittyivät 21 % ja ylitystä on pidettävä erittäin merkittävänä. Toimintatuottoja ei saatu odotettua määrää ja poikkeama oli 2 % talousarviosta. Toimintakate oli 509.749 euroa ja tämä on 954.251 euroa talousarviota heikompi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Toiminta on ollut talousarvion mukaista mutta toiminnallisia tavoitteita on jäänyt saavuttamatta.

Teknisen lautakunta toiminta on taloudellisesti poikennut merkittävästi talousarviosta. Toimintakulujen ylitys on niin iso, että tällaista ylitystä ei olisi saanut tapahtua. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan teknisen toimen sisäinen valvonta ei ole toiminut ja kustannusten muodostumisen seuranta on ollut erittäin heikko.

Tarkastuslautakunta myös toteaa, että ylitys on niin merkittävä, että kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan olisi pitänyt puuttua määrärahojen käyttöön jo tilikauden aikana. Sisäisen valvonnan olisi pitänyt huolehtia raportoinneista, joka tuo tällaisen ylitysriskin esille.

Vesihuoltolaitos

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminta on pääosin ollut toiminnallisten tavoitteen mukaista. Tavolan vesi- ja viemärijohtojen rakentaminen ajallisesti siirtyi eteenpäin.

Taloudelliset tavoitteet

Vesilaitoksen talous on toteutunut merkittävästi erilaisena kuin mihin talousarviossa varauduttiin. Liikevaihto oli 37 % arviota suurempi. Vastaavasti toimintakulut ovat 49,6 % arviota suuremmat. Vesilaitoksen alijäämä on talousarviota pienempi, joten alijäämän osalta tavoite saavutettiin. Rahoitustuotot ja –kulut poikkeavat merkittävästi talousarviosta. Syynä tähän lienee kunnan myöntämälle lainalle laskettu sisäinen korko. Vesilaitoksen tulos, alijäämää 204.780 euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarviosta poikkeama on merkittävä ja näin iso poikkeama tuo talouden hoitoon riskitekijöitä.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan toteaa, että vesilaitoksen talous ei ole tavoitteiden mukainen. Vesilaitoksen tulee toimia hankkimillaan tuloilla, jotta rahoitukseen ei tarvittaisi veroilla kerättyjä rahoja. Tämä ei toteudu kunnassa. Vesilaitoksen taseessa kumulatiivista alijäämää on 648.610 euroa. Alijäämä on 81 % vesilaitoksen peruspääomasta

Lainsäädännön mukaan kaava-alueella kiinteistöjen on liityttävä kunnalliseen vesihuoltolaitokseen. Kunta ei ole aktiivisesti edellyttänyt liittymistä verkostoon. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunta ei ole kohdellut kiinteistöjen omistajia tasapuolisesti.

5. Investoinnit

Investointeihin valtuusto varasi 2.888.000 euroa. Investointeihin käytettiin 2.565.539,09 euroa. Merkittävin hanke oli seudullisen runkoviemärin ja vesijohdon rakentaminen, johon oli osoitettu 600 tuhatta euroa ja käytettiin 544 tuhatta euroa. Muita merkittäviä hankkeita olivat:

Yläkoulu-lukion peruskorjaus	481.896 €
Tavolan kaavatie	233.205 €

Pusulan hakelämpölaite	262.216 €
Kihintöyrään kunnallistekniikka	168.871 €
Kihintöyrään kaavatiet	173.354 €
Pusulan päiväkodin muutostyöt	122.107 €

Investoinneissa oli varattu määrärahoja jäljempänä mainituille kohteille, mutta näiden määrärahat jäivät kokonaan toteutumatta

- Kaavoituksen pohjakartat
- Tietokoneiden uusinnat
- Muut osakkeet ja osuudet
- Tavolan päiväkodin suunnittelu ja toteutus
- Leskelännotkon kunnallistekniikka
- Bussipysäkkien sadekatokset

Kiinteistöjen myyntejä ja ostoja ei tapahtunut. Sen sijaan maa-alueiden ostoja ja myyntejä on tapahtunut.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että investointeihin on käytetty talousarvion mukainen määrä. Yksittäisiin hankkeisiin on käytetty joko enemmän tai vähemmän kuin mitä talousarviossa on varattu. Osa talousarvion hankkeista on jäänyt toteuttamatta. Talousarviosta poikkeamia on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ollut. Poikkeamista käytännössä ovat muodostuneet ilman erillisiä päätöksiä.

6. Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntaa on johdettu valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti. Toimintakulujen osalta poikkeamat ovat merkittäviä, joten tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntaa ei tältä osin ole johdettu talousarvion tavoitteiden mukaisesti.

Teknisen lautakunnan toimintakulut ovat 21 % talousarvissa varattua määrää suuremmat. Poikkeama on niin merkittävä, että tähän olisi pitänyt johtamisessa puuttua ja huolehtia joko määrärahojen lisäämisestä taikka toimintakulujen vähentämisestä. Koko kunnan toimintakulujen ylitys oli 4,9 %. Ylitystä on pidettävä merkittävänä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talouden ohjauksessa ei onnistuttu.

Vesilaitoksen talous osoittaa merkittävää kumulatiivista alijäämää. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan verorahoitusta on käytetty vesilaitoksen toiminnan rahoittamiseen, sillä kumulatiivinen alijäämä vastaa vuoden liikevaihtoa.

Tarkastuslautakunnan toteaa, että kunnan hallinnon toimimattomuutta ja ristiriitaisuutta ilmaisee Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu, jossa todetaan kunnanhallituksen valintapäätöksen olleen lain vastainen. Tämä olisi pystytty korjaamaan välittömästi sen ilmaannuttua, jos halua korjaamiseen olisi ollut.

Aluehallintoviranomaisen pyynnöstä tehtävä poliisitutkinnasta on myös osoitus hallinnon ristiriidoista.

Nummi-Pusulassa 23. päivänä huhtikuuta 2013

Pekka Jusenius

Pirjo Leinonen

Hanna Linjakumpu

Rauli Pajuharju

Aarni Varjonen